

Característiques generals de la poesia de Salvador Perarnau

30

JOSEP COLET I GIRALT

Encetem la publicació d'un recull d'articles d'una autoritat entorn de l'obra de Perarnau: el barceloní Josep Colet i Giralt és president del grup Poesia Viva i del Seminari d'Investigació Poètica i eminent estudiós de l'escriptor surienc.

Salvador Perarnau ens deixà una obra poètica tan densa i rica –i, en certa manera, tan àmplia– que es fa difícil de trobar unes característiques generals que es refereixin a tota la seva producció literària. No obstant i això, i fent un esforç de síntesi, intentaré de concretar uns quants trets que, amb totes les limitacions d'espai i temps que l'article imposa, puguin servir d'orientació per a una lectura més aprofundida dels seus poemes.

Com a referència i exemple dels punts que exposaré, he escollit el poema **Al vent**, del llibre **La Rel** –que també va recollir, sota el títol d'**Elogi al vent**, a **Caps de Brot**– perquè, a part de la vàlua destacada de la composició, la seva temàtica ve a ser com un autoretrat del mateix poeta, per la seva rebel·lia perenne, que fou el tret del seu caràcter que més el determinà.

Així, doncs, sense més preàmbuls entrem en aquesta anàlisi de la seva poesia i constatem en primer lloc que la seva obra poètica sempre parteix de la vida quotidiana, de la contemplació de la natura i de la captació persistent de l'àmbit camperol, on va viure en la seva infantesa i primera joventut. Molt pròxim a l'esperit del Modernisme anterior, quant a l'impuls abrandat i a la fidelitat al tema rural, en presència i en record, els seus poemes, però, tenen un abast psicològic i filosòfic tan destacat, que el fan un poeta singular amb una obra de gran personalitat.

L'estructura amb què escriu els seus treballs es fonamenta en una perfecta distribució dels espais físics i mentals d'una manera constant i repetida en la majoria dels seus poemes. Desglossem aquests conceptes i observem-los en el poema d'exemple, **Al vent**. Els espais físics són tres: espai cèlic, espai tel·lúric o de la terra, i, enmig, l'espai de la vida humana, on el poeta viu i contempla la natura.

Del vent, el **jo líric** o protagonista de les sis primeres estrofes, malgrat ser un element cèlic per excel·lència i invisible, Perarnau ens en remarca l'aspecte tel·lúric del seu pas, en la polseguera que aixeca pels camins (estrofes 1 i 12). N'explica els seus dos límits: terra i cel (est. 2) i en recalca que és l'impuls del foc. Quan poetitza el seu pas desbocat pels aires, ens el presenta com una euga (est. 4 i 5), i el compara amb la mort (est. 6), element també tel·lúric.

L'espai cèlic hi és també àmpliament glossat: **ales esteses** (est. 2 i tota la 3, potser la més impactant). Al vent (est. 9), tot i que el sap pertanyent a la volta blava, li demana on té el coval, element terrenal.

El tercer espai físic és des d'on parla el poeta, el lloc on som per naturalesa, quan no volem ni ens enfondim (estrs. 7, 8, 10, 11 i 12).

Però ens resta de comentar el quart espai, el mental, indret on indefectiblement el poeta sempre ens portarà en el noranta per cent dels seus poemes: a la interiorització, a la captació subjectiva, simbòlica i moral de tot l'element físic. I podríem dir que això és l'essència del seu art. I tot ho podem veure perfectament en el poema de mostra, en el qual les sis primeres estrofes tenen un protagonista: el vent, el real, el que el poeta i tots nosaltres podem captar quotidianament. En aquestes sis estrofes Perarnau és només un contemplador, poètic i riquíssim en imatges, però sols observador del vent invisible, vist a través de tot allò que mou. Però, alerta!, el canvi es produeix a partir de la setena estrofa i següents. En les sis primeres, després d'assumir la força física del vent i de cantar-la, ara, a partir d'aquest punt, el poeta la interioritza i la fa seva. I ho fa de tal forma, que el vent ja no és el vent car deixa pas a un nou protagonista. Ara el **jo líric** serà el mateix poeta i la força moral que li porta el vent intern de la rebel·lia. Són els sentiments que el commouen per dins (est. 8), el pas fort de la sang per les venes, els pensaments que el cor li omplen d'anhels per rompre tota cadena i que el forneixen de l'empenta que li cal per emprendre nous camins (est. 11).

El poeta i els seus ideals són ara el vent, el qual ja només és un símbol. Per això, al final, parla de la bandera i de la llibertat, com al principi, però ara d'una manera justificada, perquè és l'ànima humana o el pensament qui ho ha valorat i sublimat.

Gairebé tots els poemes de Perarnau els podem dividir en aquestes dues parts: primera, l'expositiva, i, segona, l'ètica i filosòfica.

Simbòlicament, també en la seva poemàtica molt sovint hi són presents els quatre elements clàssics de la filosofia grega –no en va el poeta era mestre de grec:

la terra (estrs. 1, 2, 5, 6, entre d'altres); l'aire (el mateix protagonista del poema); el foc (est. 2), i l'aigua (est. 10).

I per acabar, parlem de la qualitat poètica de la seva obra –al cap i a la fi, allò que més interessa d'un poeta. Perarnau és el creador d'una imatgeria lírica, algunes vegades una mica tòpica, però, d'altres, sorprenent i bellíssima. I tornem a l'esmentada estrofa 3a, per mi la més destacada del poema, en la qual, després dels dos primers versos, més aviat de poc relleu, ens colpeix amb una imatge d'un lirisme impactant, que gairebé resulta èpic: **tu que vas per les amplades / com un Déu Nostre Senyor!** Amb aquesta sola frase afortunada, que val per tot un poema, resumeix la força del vent i la seva mística magnificència.

L'estrofa 7a, en conjunt, és una síntesi conceptual d'una gran eficàcia lírica, i l'estrofa 11a duu tota l'empenta d'un abrandament espiritual.

Finalment cal ressaltar la rescobla o repetició, en la darrera estrofa, de la primera. No és la tornada clàssica de la poesia popular, sinó que aquesta ha estat hàbilment manipulada pel poeta per mostrar el paral·lisme de la força física del vent amb la força moral i rebel que vindica l'autor.

Parlar de la poesia de Salvador Perarnau és començar i no acabar... Però aquí, com que l'espai no ho permet, acabo, i fins a un altre article, si s'escau!

Al vent

- 1 Oh vent, que alces polseguera
pels camins, entusiasmada,
i saps fer-te'n la bandera
pel teu crit de llibertat !
- 2 Munior d'ales esteses
batent entre terra i cel
abrandant flames enceses,
oh vent, mon amic rebel !
- 3 Esquinça les nuvolades
que enfosqueixen l'horitzó,
tu que vas per les amplades
com un Déu Nostre Senyor.
- 4 Oh vent, estrofa lleugera,
euga que vas per l'espai
amb les boires per crinera
i el teu pas ens dóna esglai.
- 5 Ets flam d'ardenta embranzida
pel foll destí domenyat,
i, a voltes, trenques la brida
i trontolles desbocat.
- 6 Ets tallant com una dalla
i, sega que segaràs,
fas una immensa rialla
com la Mort sobre el teu pas.
- 7 Esbulla'ns ben bé la testa
com si fos un bosc de pins
i congria-hi la tempesta
de mil pensaments a dins.
- 8 Trontolla'ns ben fort les venes
i emplena'ns el cor d'anhel
i romp totes les cadenes
del neguit, oh vent rebel !
- 9 Reclòs dins la volta blava,
¿on és el teu gran coval?
La teva força és esclava
de l'esperit del Bé i del Mal.
- 10 Et desplegem les veles
perquè ens duguis pel mar blau
fent tremolar les esteles
damunt de la nostra nau.
- 11 Estendrem enlaire els braços
perquè te'ns fiquis a dins
i ens precipitis els passos
i ens empenyis pels camins.
- 12 I alçarem la polseguera
com tu, vent entusiasmada,
que saps fer-te'n la bandera
pel teu crit de llibertat !

Salvador Perarnau